

Edukatorių etika

Prof. dr. Jurgita Verbickienė, VU

El. Paštas: Jurgverb@gmail.com

**Tikslas: ne
išgašdinti, bet
padrašinoti**

Kodėl mes nežinome ar abejojame?

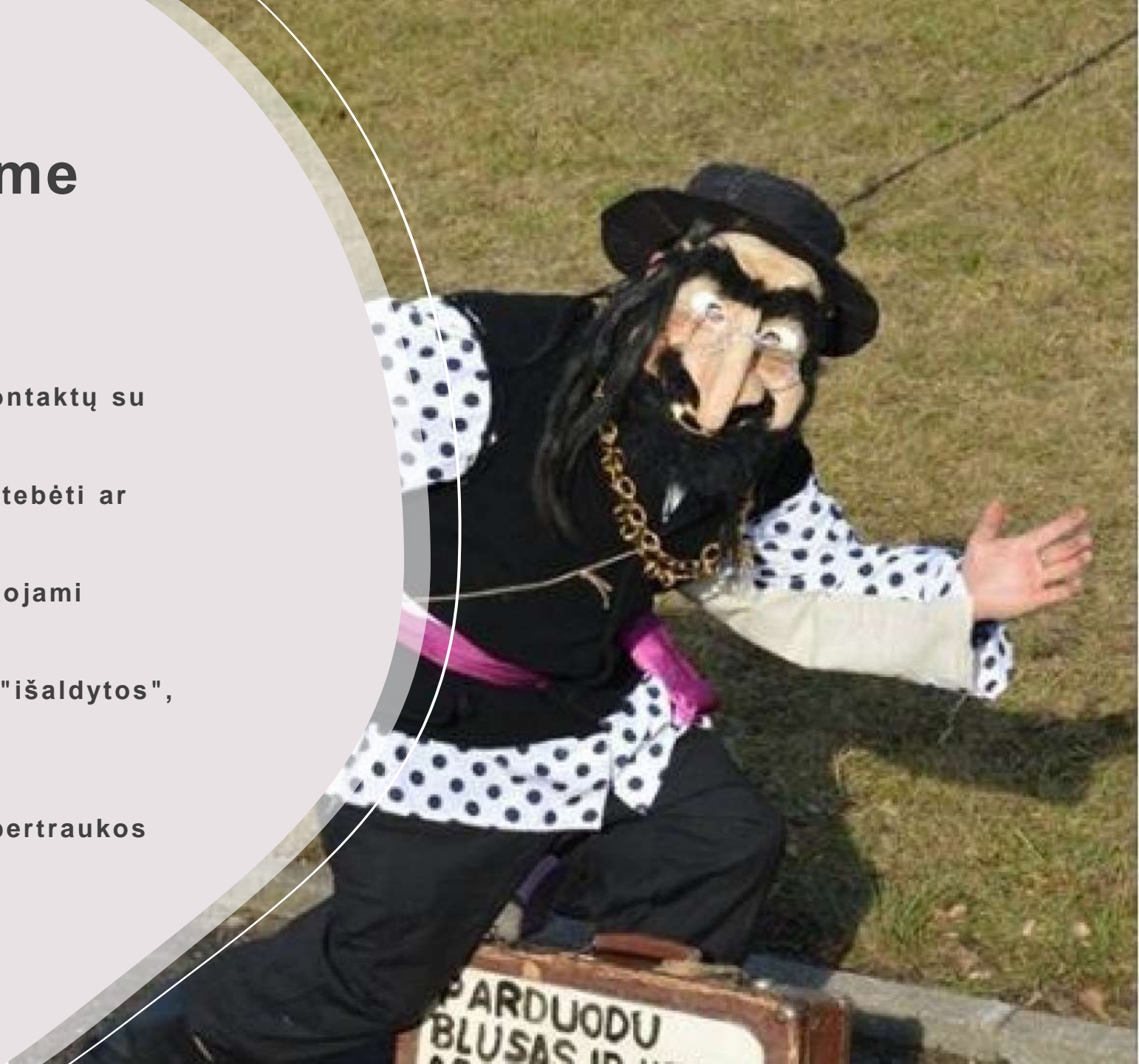
Nesame turėję ilgalaikių kasdienių kontaktų su žydais;

Patys neturėję galimybės neutraliai stebėti ar dalyvauti žydų apeigose;

Mūsų aplinkoje neretai buvo/ yra kartojami antižydiški stereotipai;

Kai kada manome, kad tradicijos yra "išaldytos", nesusimąstome, kad jos gali žeisti šiuolaikinius žmones;

Nemažai žydų patys po sovietmečio pertraukos mokėsi savo tradicijų ir kalbos.

Iš kur mes tai žinome?

Lietuvių senjorų (išoriniai)
pasakojimas apie asmenines patirtis;

Memorial book/ Yizkor book -
emigravusių žydų prisiminimai;

Gali klaidinti lituanizuotų tarpukario
žydų naudojama terminija.

Kokie yra edukacijos apie žydus tikslai?

Empatijos ugdymas;

Savo gyvenamosios
aplinkos pažinimas;

Kultūrų įvairovės
pažinimas;

Tarpkultūrinis ugdymas;

Pilietiškumo ugdymas;

Abejingumo kritika;

Pažintinių gebėjimų
ugdymas/ pozityvaus
smalsumo skatinimas;

Radikalių pažiūrų ir elgesio
prevencija;

Antisemitizmo įveika;

Ugdymas- Prevencija- Įveika

Atkreipti dėmesį:

Šabo laikas - nėra tinkamas žydų tematikos renginiams;

Šv. Velykos- Pascha- Pesachas

Aron kodešas nėra altorius;

Rabinas nėra kunigas;

Ješiva- nėra dvasininkų seminarija;

Maistas ruoštas pagal žydų receptus, nėra žydų ar košerinis;

Hebrajų ir jidiš kalbos yra skirtingos, bet užrašomos tuo pačiu hebrajų riadynu;

Žydai nieko nedaro atvirkščiai, jie daro taip kaip turi/ nori daryti

Įsivaizdaviams ir autentiškumas:

- Distinkcija tarp kultūros vartojimo ir epigonizmo (nekūrybiškas mėgdžiojimas);
- Situacijos kai absoliutus nerealumas/ neistoriškumas pristatomas kai buvęs ar esantis;
- Sureikšmintas klausimas ką reišké būti žydu?

Ar tai kultūra?

Ar tai žydų kultūra?

Nelikus žydų Europoje jų buvusio gyvenimo vietose, žydų kultūra tapo marginalia, stilizuota ir įsivaizduojama;

Net išlikę žydai nėra pajėgūs atkurti kultūros veikimo esmės, ją užgožia trauma/ netektis ir stipri nostalgija;

Žydai patys ieško būdų sugrįžti prie prarastos tradicijos ir kalbos;

Virtualizavimas:

Virtualizuojamą kultūrą kuria ir vartoja visuomenė, bet ne bendruomenės

- Mažumų bendruomenės lieka nuošalyje/ arba plaukia pasroviui, palaikydamos esamas iniciatyvas;
- Imitacijos, improvizacijos ir kičo elementai
- Rekonstrukcijų bandymai, skatinimas įsijausti į bendruomenių poziciją;
- Empatijos ugdymas.

Išeitas pozicija arba kaip patys norėtume būti pristatomi?

Edukatoriai turi būti empatiški;

Profesionalūs;

Neegzotizuoti;

Nesuteikti silpnumo ar menkumo požymių;

Apsirengti žydu nereiškia supratimo;

Jausti tarpkultūrinės simbolių prasmės;

Tartis ir klausti – jei kyla klausimų.

Ieškoti nestandartinių ir įtraukių informacijos pateikčių

XX edukacija (1)

- XX kultūros centro XX skyrius XX pakvietė dalyvauti žydų kulinarinio ir kultūrinio paveldo edukaciniame užsiėmime „Žydų kaimynystėje 150 metų. Kodėl „žydiškai“ reiškia „atvirkščiai?“, skirtame 80-osioms Holokausto Lietuvoje pradžios metinėms paminėti. Edukacinę programą vedė puikios „žydaitės“...
- Žavios edukatorės XX buvo apsirengusios XVIII a. pabaigos – XIX a. žydiškais rūbais
- Ši edukacinė programa tinka švenčiant gimtadienius, kolektyvo vakarėlius, net ir mergvakarius su tichel rišimu ir fotosesija;
- "Mes savo programoje ne tik norime supažindinti su žydų gyvenimu XX ir Lietuvoje. Visada mums buvo įdomu stebėti, ką jie daro kitaip. Mūsų programos tikslas – lyginti žydų kultūrą su lietuvių kultūra. Žydų papročius su lietuvių papročiais. Žydišką maistą su lietuvišku maistu, taip pat ir aprangą, o lygindami ir save geriau pažįstame“, – toliau programą pristatė XX

XX edukacija (2)

- Edukacijos dalyvius ragino „statyti“ žydišką miestelį, klausdamos, ko pirmiausia reikia, kad atsirastų toks miestelis, kaip XX, kurios šiemet minėjo garbingą XX metų jubiliejų? Nuo ko pradėjo kurtis lietuviai? Pasirodo, kad žydiškam miesteliui kurtis reikia skirtingų dalykų negu lietuvių.
- „Kada nebeliks žydų tautos?“ – vėl klausė edukatorės. Atsakymas paprastas: „Kada neliks pasaulyje klausimų“.
- XX su XX pasakojo ir apie žydiškas kapines, kurios XVIII a. buvo pačiame XX miestelyje, dabar iškeltos į pamiškę. Jos kalbėjo apie laidojimo tradicijas, ritualus. Žydus laidodavo kitaip negu lietuvius: tą pačią dieną, suvyniotus į drobulę, ne horizontalioje padėtyje, bet pusės metro gylyje, pusiau sėdom.
- Demonstravo žydų vyrų galvos apdangalą, paaiškino, kada nešiojamos kipos, o kada jarmulkos. Pasirodo, kad yra 32 rūšys žydiškų vyriškų kepurų, kurios kiekviena turi savo reikšmę, kaip, beje, ir kojinės.
- Edukacijos dalyviai skaitė žydiškai parašytą tekstą (iš dešinės į kairę, iš apačios į viršų) lotyniškais rašmenimis.

Iš kur visa tai žino XX edukatoriai?

"Daug surinkome
atsiminimų apie
žydus, dar
suspėjome užrašyti ir
užfiksuoti."

Ačiū:) Klausimai